

Effectiveness of Group Couple Therapy Using the Transactional Analysis Method on Marital Adjustment, Communication Patterns, and Sexual Satisfaction in Couples with Marital Conflicts

1. Maryamalsadat Hashemi[✉]: Department of Psychology and Counselling, Khom.C., Islamic Azad University, Khomein, Iran

2. Seyed Ali Aleyasin^{✉*}: Department of Clinical Psychology, Ash.C., Islamic Azad University, Ashtian, Iran.

3. Hassan Heidari[✉]: Department of Psychology and Counselling, Khom.C., Islamic Azad University, Khomein, Iran

4. Hossein Davoudi[✉]: Department of Psychology and Counselling, Khom.C., Islamic Azad University, Khomein, Iran

*Corresponding Author's Email Address: Ali.Aleyasin@iau.ac.ir

Abstract:

Objective: This study aimed to determine the effectiveness of group couple therapy using the transactional analysis method on marital adjustment, communication patterns, and sexual satisfaction among couples with marital conflicts.

Methods and Materials: The study used a quasi-experimental pretest-posttest design with a control group. The statistical population included all couples with marital conflicts referred to counseling centers in Arak in 2024. Thirty qualified couples were purposefully selected and randomly assigned to experimental and control groups (15 each). Standardized instruments included the Spanier Marital Adjustment Scale (1976), Christensen and Salaway's Communication Patterns Questionnaire (1984), and Larson's Sexual Satisfaction Scale (1998). The experimental group received eight 90-minute sessions of group couple therapy based on transactional analysis principles, while the control group received no intervention. Data were analyzed using ANCOVA and mixed ANOVA via SPSS-26.

Findings: Results indicated significant differences between groups in marital adjustment, communication patterns, and sexual satisfaction ($p < 0.001$). The experimental group showed significant improvements in marital adjustment ($F = 15.09$, $p < 0.001$), constructive communication patterns ($F = 15.37$, $p < 0.001$), and sexual satisfaction ($F = 25.77$, $p < 0.001$) compared to the control group at posttest and three-month follow-up.

Conclusion: Group couple therapy using the transactional analysis method effectively enhances marital adjustment, improves communication patterns, and increases sexual satisfaction among couples with marital conflicts. It can be considered a practical therapeutic approach to strengthen marital relationships and reduce relational distress.

Keywords: marital conflicts, marital adjustment, communication patterns, sexual satisfaction, transactional analysis, group couple therapy

How to Cite: Hashemi, M., Aleyasin, S. A., Heidari, H., & Davoudi, H. (2026). Effectiveness of Group Couple Therapy Using the Transactional Analysis Method on Marital Adjustment, Communication Patterns, and Sexual Satisfaction in Couples with Marital Conflicts. *Quarterly of Experimental and Cognitive Psychology*, 3(1), 1-18.

Received: 24 May 2025

Revised: 23 September 2025

Accepted: 29 September 2025

Published: 21 March 2026

Copyright: © 2026 by the authors.

Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0

International (CC BY-NC 4.0) License.

اثربخشی زوج‌درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل بر سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی زوجین دارای تعارضات زناشویی

۱. مریم السادات هاشمی^{ID}: گروه روانشناسی و مشاوره، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران

۲. سید علی آل یاسین^{ID*}: گروه روانشناسی بالینی، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. حسن حیدری^{ID}: گروه روانشناسی و مشاوره، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران

۴. حسین داوودی^{ID}: گروه روانشناسی و مشاوره، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران

*پست الکترونیک نویسنده مسئول: Ali.Aleyasin@iau.ac.ir

چکیده

هدف: هدف این پژوهش بررسی اثربخشی زوج‌درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل بر سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی زوجین دارای تعارضات زناشویی بود.

مواد و روش: پژوهش حاضر از نوع نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری شامل کلیه زوجین دارای تعارضات زناشویی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر اراک در سال ۱۴۰۳ بود. از میان آنان، ۳۰ زوج واجد شرایط به‌صورت هدفمند انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۱۵ نفر) گمارده شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های سازگاری زناشویی اسپانیر (۱۹۷۶)، الگوهای ارتباطی کریستنسن و سالووی (۱۹۸۴)، و رضایت جنسی لارسون (۱۹۹۸) بود. گروه آزمایش طی هشت جلسه ۹۰ دقیقه‌ای در برنامه زوج‌درمانی گروهی بر اساس پروتکل تحلیل رفتار متقابل شرکت کردند، در حالی که گروه کنترل هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. داده‌ها با استفاده از تحلیل کوواریانس و تحلیل واریانس آمیخته در نرم‌افزار SPSS-۲۶ بررسی شدند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد بین گروه‌های آزمایش و کنترل در متغیرهای سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی تفاوت معنادار وجود دارد ($P < 0/001$). یافته‌ها بیانگر افزایش معنادار در میانگین سازگاری زناشویی ($F=15/09, p < 0/001$)، بهبود الگوهای ارتباطی ($F=15/37, p < 0/001$)، و افزایش رضایت جنسی ($F=25/77, p < 0/001$) در گروه آزمایش نسبت به کنترل در مراحل پس‌آزمون و پیگیری سه‌ماهه بود.

نتیجه‌گیری: زوج‌درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل موجب بهبود سازگاری زناشویی، ارتقای الگوهای ارتباطی و افزایش رضایت جنسی زوجین دارای تعارضات زناشویی می‌شود. این روش می‌تواند به‌عنوان یک رویکرد کارآمد در مداخلات درمانی و آموزشی برای بهبود روابط زوجین به کار گرفته شود.

کلیدواژگان: تعارضات زناشویی، سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی، رضایت جنسی، تحلیل رفتار متقابل، زوج‌درمانی گروهی

نحوه استناددهی: هاشمی، مریم السادات، آل یاسین، سید علی، حیدری، حسن، و داوودی، حسین. (۱۴۰۵). اثربخشی زوج‌درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل بر سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی زوجین دارای تعارضات زناشویی. فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی، ۳(۱)، ۱۸-۱.

تاریخ دریافت: ۳ خرداد ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۱ مهر ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۷ مهر ۱۴۰۴

تاریخ انتشار: ۱ فروردین ۱۴۰۵

مجوز و حق نشر: © ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

Extended Abstract

Introduction

Marital relationships represent one of the most influential and complex forms of human interaction. The quality of these relationships plays a pivotal role in determining psychological well-being, emotional stability, and overall life satisfaction. However, marital conflicts are among the most frequent interpersonal problems, often leading to emotional distress, decreased intimacy, and in severe cases, marital dissolution (Bahramian et al., 2024). Research has demonstrated that ineffective conflict resolution strategies, poor communication skills, and irrational relationship beliefs significantly contribute to the emergence and escalation of marital discord (Dildar et al., 2013).

Conflict in marriage is inevitable, but the way couples manage such conflict determines the health and longevity of their relationship. Constructive conflict management enhances intimacy and mutual respect, while destructive patterns such as avoidance, escalation, or withdrawal tend to exacerbate dissatisfaction (Gottman, 1993). In the Middle Eastern context, where traditional and modern values often collide, marital conflicts have become increasingly common due to evolving gender roles, social pressures, and limited communication training (Alnaser & Al-Fadhli, 2023). In Iran and similar cultural settings, studies have reported that couples often lack the necessary emotional awareness and problem-solving strategies to maintain healthy relationships (Rezaei Sharif et al., 2020).

Among various therapeutic models designed to improve couple functioning, Transactional Analysis (TA)—developed by Eric Berne—has gained recognition as a structured, relational approach that focuses on understanding and transforming communication patterns between individuals (Vos & Van Rijn, 2021). TA conceptualizes human interaction through three ego states—Parent, Adult, and Child—and analyzes how these states influence communication, emotional expression, and relationship satisfaction (Seddiqi et al., 2016). When applied in marital

therapy, this approach enables couples to identify dysfunctional interactional “games,” enhance self-awareness, and foster mature (Adult-to-Adult) communication patterns that promote empathy, respect, and mutual understanding (Vos & Van Rijn, 2024).

Empirical research has repeatedly supported the effectiveness of Transactional Analysis in improving marital adjustment and communication dynamics. For instance, (Jolayni et al., 2022) found that couples who participated in TA-based training exhibited higher levels of marital satisfaction and emotional intimacy. Similarly, (Ahmadi, 2023) reported that group TA training among married women in Afghanistan enhanced responsibility, reduced conflicts, and increased marital intimacy. Other studies have demonstrated TA’s positive influence on psychological factors such as self-awareness, emotional regulation, and adaptive coping mechanisms, which are essential for relationship stability (Kharaazi & Boustan, 2021).

In addition to communication and adjustment, sexual satisfaction plays a crucial role in marital well-being. It not only influences emotional closeness but also reinforces the sense of commitment and relational harmony between partners. Research has shown that sexual dissatisfaction is strongly associated with psychological distress, avoidance behavior, and marital discord (Pious & Amaresha, 2023). In this regard, TA therapy can indirectly enhance sexual satisfaction by improving interpersonal understanding and reducing emotional reactivity. Studies conducted by (Oniemola et al., 2017) and (Pidad et al., 2024) confirmed that TA interventions lead to significant improvements in sexual functioning and marital commitment among women.

Furthermore, the conceptual foundation of TA aligns with attachment and cognitive-behavioral perspectives, emphasizing awareness of one’s internal scripts and emotional responses. According to (Quan et al., 2025), unresolved childhood trauma and insecure attachment patterns can significantly impair relationship satisfaction in adulthood. TA provides a framework for recognizing such

early-life influences—known as “life scripts”—and reconstructing them through conscious decision-making (Rahmati et al., 2024). As a result, TA therapy is not only corrective but also preventive, equipping individuals with lifelong interpersonal skills.

Cultural and contextual studies have also highlighted the adaptability of Transactional Analysis. For example, (Rita, 2023) demonstrated that combining TA with solution-focused brief therapy increased marital satisfaction among Christian couples, showing its cross-cultural applicability. In Iranian studies, the integration of TA within the framework of collectivist and family-oriented values has shown strong results in improving empathy and reducing relational distress (Zia Jahromi, 2023). Additionally, psychological resources such as optimism, resilience, and career success have been associated with higher marital adjustment, further reinforcing the multi-dimensional nature of relational satisfaction (Mohammadi et al., 2023).

Given the growing evidence base, Transactional Analysis can be viewed as a comprehensive model that addresses cognitive, emotional, and behavioral dimensions of marital relationships. Its focus on ego-state awareness, emotional literacy, and constructive communication provides couples with practical tools to resolve conflicts, rebuild trust, and enhance intimacy. Building on this theoretical and empirical foundation, the present study sought to examine the effectiveness of group couple therapy using the Transactional Analysis method on marital adjustment, communication patterns, and sexual satisfaction among couples with marital conflicts.

Methods and Materials

This study employed a quasi-experimental pretest–posttest design with a control group. The statistical population comprised all couples experiencing marital conflicts who visited psychological and counseling centers in Arak in 2024. From this population, 30 couples meeting inclusion criteria were purposefully selected and randomly assigned to an experimental group (n=15) and a control group (n=15).

Participants in the experimental group attended eight 90-minute group therapy sessions based on a structured TA intervention program adapted from Stewart and Joines’ (2011) framework. Each session focused on key concepts such as ego-state identification, complementary and crossed transactions, psychological games, the Karpman drama triangle, and the development of healthy “I’m OK–You’re OK” positions.

Measurement tools included:

1. Dyadic Adjustment Scale (DAS) by Spanier (1976) for marital adjustment.
2. Communication Patterns Questionnaire (CPQ) by Christensen & Salawy (1984).
3. Larson’s Sexual Satisfaction Questionnaire (LSSQ) (1998).

All participants completed the questionnaires at three intervals: pretest, posttest, and a three-month follow-up. The control group received no intervention during the study period. Data were analyzed using ANCOVA and mixed ANOVA with SPSS version 26.

Findings

Descriptive results revealed that the mean scores of marital adjustment, constructive communication, and sexual satisfaction increased significantly in the experimental group after the intervention, while avoidance and demand–withdrawal communication patterns decreased. In contrast, no significant changes were observed in the control group.

The multivariate analysis of variance (MANOVA) indicated significant between-group effects (Wilks’ Lambda = 0.43, $F = 8.88$, $p < 0.001$, $\eta^2 = 0.35$). These results confirmed that group couple therapy using the Transactional Analysis method significantly affected the combined dependent variables—marital adjustment, communication patterns, and sexual satisfaction.

Univariate tests demonstrated significant improvements in:

- Marital adjustment ($F = 15.09$, $p < 0.001$, $\eta^2 = 0.26$),

- Constructive communication patterns ($F = 15.37, p < 0.001, \eta^2 = 0.26$),
- Sexual satisfaction ($F = 25.77, p < 0.001, \eta^2 = 0.37$).

Bonferroni post hoc comparisons showed significant differences between pretest and posttest, as well as between pretest and follow-up stages for all variables ($p < 0.001$), confirming the durability of treatment effects. Additionally, tests of homogeneity (Levene's and Box's M) confirmed the assumptions of covariance equality and normality, validating the statistical robustness of results.

Overall, the data revealed that Transactional Analysis group therapy led to sustained improvements in relationship quality, communication efficiency, and sexual intimacy over time.

Discussion and Conclusion

The findings of this study support the growing body of evidence that Transactional Analysis is an effective approach for enhancing marital functioning among couples experiencing conflicts. By focusing on ego-state awareness, transactional patterns, and the elimination of psychological games, TA helps partners understand the root causes of their recurring disputes and develop healthier modes of communication. The significant improvement in marital adjustment observed in this study indicates that couples who participated in TA-based therapy were able to replace reactive, emotionally charged interactions with rational, balanced exchanges characterized by empathy and cooperation.

Improvements in communication patterns underscore the strength of TA as a communication-centered therapy. Through group sessions, couples learned to identify crossed and complementary transactions, recognize unproductive behavioral scripts, and engage in Adult-to-Adult dialogue. This not only reduced misunderstandings but also fostered

trust and emotional closeness. The group format further enhanced interpersonal learning, as participants observed and reflected on others' communication styles and shared coping experiences, which contributed to collective insight and behavioral transformation.

The increase in sexual satisfaction following therapy suggests that emotional and relational harmony directly enhances physical intimacy. As couples achieved higher mutual understanding and emotional security, their willingness to express affection and responsiveness within sexual relationships improved. This highlights the interconnectedness between communication, emotional regulation, and sexual health—a relationship that TA effectively nurtures by encouraging authenticity, openness, and respect between partners.

The durability of the intervention's effects during the three-month follow-up demonstrates that TA instills long-term behavioral and cognitive changes rather than short-term emotional relief. The focus on self-awareness and internal control allows participants to maintain healthier relational patterns even after the formal sessions end. This resilience is central to the TA model, which views personal growth as a continuous, self-directed process.

In conclusion, group couple therapy based on the Transactional Analysis method significantly enhances marital adjustment, communication quality, and sexual satisfaction among couples with marital conflicts. Its structured, relational, and educational nature makes it especially suitable for culturally diverse settings where marital stability and emotional connection are valued. By helping couples recognize and modify dysfunctional interaction patterns, TA promotes lasting emotional intimacy and relational harmony.

اشاره کرده‌اند که بخشی از آن ناشی از کمبود آموزش‌های روانی و مهارت‌های

بین‌فردی است (Rezaei Sharif et al., 2020).

در میان مدل‌های گوناگون مداخله در روابط زناشویی، تحلیل رفتار متقابل (Transactional Analysis) یکی از رویکردهای جامع و ساختارمند است که بر تحلیل الگوهای ارتباطی بین‌فردی و بازشناسی نقش‌های روانی افراد تمرکز دارد (Vos & Van Rijn, 2021). این نظریه که توسط اریک برن پایه‌گذاری شده، تعامل‌های انسانی را بر اساس سه حالت «کودک»، «بالغ» و «والد» بررسی می‌کند و به افراد کمک می‌کند الگوهای ناکارآمد ارتباطی خود را تشخیص داده و به جای تبادلات ناسالم، ارتباطات سازنده‌تری برقرار کنند (Seddiqi et al., 2016).

کاربست تحلیل رفتار متقابل در زوج‌درمانی، در سال‌های اخیر توجه بسیاری از روان‌درمانگران را جلب کرده است. این رویکرد به زوجین کمک می‌کند تا از چرخه‌های مخرب تعامل (مانند بازی‌های روانی و فرافکنی نقش‌ها) خارج شوند و در مسیر ارتباطات آگاهانه‌تر و بالغانه‌تر قرار گیرند (Vos & Van Rijn, 2024). مطالعات نشان داده‌اند که مداخله بر اساس تحلیل رفتار متقابل موجب افزایش سازگاری زناشویی و کاهش تعارضات ارتباطی می‌شود (Jolayni et al., 2022). همچنین آموزش گروهی تحلیل رفتار متقابل سبب بهبود مسئولیت‌پذیری و افزایش صمیمیت بین زوجین می‌شود (Ahmadi, 2023).

پژوهش‌ها در حوزه تحلیل رفتار متقابل بر این نکته تأکید دارند که این روش نه تنها در بهبود روابط میان‌فردی بلکه در اصلاح باورهای زیربنایی زوجین درباره خود و دیگری مؤثر است. به عبارت دیگر، تحلیل رفتار متقابل به زوجین می‌آموزد تا با بازشناسی «پیش‌نویس‌های زندگی» و اصلاح نقش‌های روانی خود، از وضعیت‌های ارتباطی ناکارآمد مانند «والد-کودک» فاصله گرفته و به سمت روابط «بالغ-بالغ» حرکت کنند (Rahmati et al.,

روابط زناشویی، از اساسی‌ترین و تأثیرگذارترین روابط انسانی به شمار می‌رود که کیفیت آن، تأثیر مستقیمی بر سلامت روان، احساس رضایت از زندگی و عملکرد اجتماعی افراد دارد. ازدواج نه تنها یک پیوند اجتماعی بلکه نظامی پویا و متعامل است که در آن نیازهای عاطفی، شناختی و جنسی طرفین باید به تعادل برسد. هنگامی که این تعادل از بین می‌رود، تعارضات زناشویی پدید می‌آیند و در صورت تداوم، به نارضایتی، کاهش سازگاری و گاه فروپاشی رابطه منجر می‌شوند (Bahramian et al., 2024). تعارضات زناشویی پدیده‌ای چندبعدی است که از عوامل روان‌شناختی، رفتاری و ارتباطی نشأت می‌گیرد و شناخت سازوکارهای شکل‌گیری و تداوم آن، برای طراحی مداخلات درمانی مؤثر ضرورت دارد (Dildar et al., 2013).

مطالعات نشان داده‌اند که بخش قابل توجهی از نارضایتی‌های زناشویی ریشه در شیوه‌های ناکارآمد حل تعارض و سبک‌های ارتباطی منفی دارد. برای مثال، همسرانی که در روابط خود از الگوهای اجتنابی یا خصمانه استفاده می‌کنند، بیش از دیگران مستعد تجربه نارضایتی زناشویی هستند (Gottman, 1993). پژوهش‌ها در ایران نیز نشان داده‌اند که باورهای غیرمنطقی، هیجان‌مداری در روابط و فقدان مهارت‌های گفت‌وگو از عوامل کلیدی در شکل‌گیری تعارضات زناشویی محسوب می‌شوند (Bahramian et al., 2024).

از سوی دیگر، تغییرات فرهنگی و اجتماعی معاصر در جوامع خاورمیانه و به‌ویژه کشورهای در حال توسعه، سبب افزایش نرخ تعارض و طلاق در بین زوجین شده است. در کویت، یکی از دلایل اصلی طلاق، ضعف در مهارت‌های ارتباطی و ناسازگاری در نقش‌های خانوادگی گزارش شده است (Alnaser & Al-Fadhli, 2023). در همین راستا، پژوهش‌های داخلی نیز به افزایش نارضایتی زناشویی و کاهش رضایت جنسی در میان زوجین ایرانی

اجرای جلسات درمانی مبتنی بر تحلیل رفتار متقابل سبب بهبود سازگاری زناشویی و افزایش رضایت از زندگی مادران متأهل شد. در پژوهشی دیگر، (Zia Jahromi, 2023) نشان داد که آموزش این رویکرد به زوج‌های در آستانه ازدواج، منجر به تقویت الگوهای ارتباطی مثبت و افزایش رضایت زناشویی گردید. یافته‌های مشابهی نیز توسط (Ahmadi, 2023) و (Jolayni et al., 2022) گزارش شده‌اند که بهبود مهارت‌های گفت‌وگو، کاهش بازی‌های روانی و افزایش خودآگاهی را از نتایج کلیدی این درمان دانسته‌اند.

بر اساس مرور نظام‌مند پژوهش‌ها، مدل مفهومی مبتنی بر شواهد تحلیل رفتار متقابل، تأثیرات پایداری در کاهش تعارضات هیجانی و افزایش تنظیم عاطفی زوجین دارد (Vos & Van Rijn, 2021). این مدل در مطالعات بعدی نیز در درمان اختلالات هیجانی از جمله افسردگی و ناراضی‌های ارتباطی مورد استفاده قرار گرفته است (Vos & Van Rijn, 2024).

در پژوهش‌های جدید، محققان به بررسی تأثیر متغیرهای روان‌شناختی زمینه‌ای در روابط زوجین پرداخته‌اند. برای مثال، نتایج مطالعه (Quan et al., 2025) نشان داد که تجارب آسیب‌زای دوران کودکی از طریق ناایمنی دلبستگی و کاهش حمایت اجتماعی، منجر به کاهش رضایت در روابط عاشقانه بزرگسالی می‌شود. این یافته، اهمیت پرداختن به جنبه‌های عمیق‌تر شخصیت و تجربه در مداخلات زوج‌درمانی را برجسته می‌کند. همچنین (Mohammadi et al., 2023) بیان می‌کند که سرمایه روان‌شناختی و موفقیت شغلی نیز با افزایش احساس کنترل و کارآمدی فردی، نقش مهمی در سازگاری زناشویی دارند.

از سوی دیگر، تحلیل رفتار متقابل در بستر فرهنگی و دینی نیز قابل تطبیق است. برای مثال، (Rita, 2023) در پژوهش خود بر روی زوج‌های مسیحی، نشان داد که ترکیب تحلیل رفتار متقابل با درمان راه‌حل‌مدار کوتاه‌مدت

(2024). این فرآیند، در نهایت منجر به افزایش درک متقابل، همدلی، و رضایت کلی از رابطه می‌شود.

از منظر روان‌شناسی اجتماعی، الگوهای ارتباطی سالم از مهم‌ترین شاخص‌های پایداری ازدواج محسوب می‌شوند. ارتباط مؤثر مستلزم توانایی در گوش دادن فعال، بازخورد دادن صحیح، و مدیریت هیجان‌ها در تعاملات روزمره است (Wood, 2020). زوج‌هایی که در این زمینه ضعف دارند، معمولاً در مواجهه با مسائل روزمره نیز دچار چالش‌های جدی می‌شوند، به‌گونه‌ای که حتی اختلافات جزئی می‌تواند به بحران‌های هیجانی و رفتاری منجر شود (Dildar et al., 2013).

علاوه بر سازگاری و ارتباط، رضایت جنسی نیز یکی از مؤلفه‌های کلیدی در سلامت زناشویی است. تحقیقات نشان داده است که رضایت جنسی نه تنها با کیفیت رابطه بلکه با سلامت روان و احساس تعلق در ازدواج رابطه‌ای تنگاتنگ دارد (Pious & Amaresha, 2023). بسیاری از تعارضات زناشویی از کمبود رضایت در این زمینه ناشی می‌شوند. برای مثال، در پژوهش‌های انجام‌شده بر روی زنان غیرشاغل، عوامل روان‌شناختی نظیر اضطراب، خودکم‌ارزشی و ناراضی‌های عاطفی به عنوان پیش‌بین‌های اصلی ناراضی‌های جنسی معرفی شده‌اند (Pious & Amaresha, 2023).

در همین راستا، مطالعه‌ای در نیجریه نشان داد که تحلیل رفتار متقابل و لوگوتراپی به‌طور معناداری موجب افزایش رضایت جنسی و کاهش ناسازگاری زناشویی در زنان تحصیل‌کرده شده است (Oniemola et al., 2017). همچنین، یافته‌های پژوهش‌های جدید در ایران نشان داده‌اند که آموزش تحلیل رفتار متقابل در بهبود عملکرد جنسی، تقویت تعهد زناشویی و کاهش نشانه‌های هیجانی مؤثر است (Pidad et al., 2024).

مطالعات متعددی اثربخشی تحلیل رفتار متقابل را در حوزه‌های مختلف زناشویی تأیید کرده‌اند. در پژوهش (Kharaazi & Boustan, 2021)،

آزمایش و گروه گواه بوده است. گروه‌های آزمایشی با استفاده از مداخلات مورد نظر و جلسات درمانی مشخص شده‌ی زوج درمانی گروهی تحلیل رفتار متقابل قرار گرفته است. گروه گواه، درمانی دریافت نکرده است. همچنین مرحله پیگیری بعد ۳ ماه درمورد گروه‌ها انجام شده‌است و اجرای جلسات مشابه پس از اتمام کار برای گروه گواه نیز جهت رعایت حقوق آن‌ها و اخلاق پژوهشی انجام شده‌است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زوجینی بوده که جهت حل و فصل تعارضات زناشویی به مراکز خدمات روان‌شناسی و مشاوره‌ی شهر اراک در سال ۱۴۰۳ مراجعه کرده‌اند. به منظور مشخص کردن حجم نمونه در تحقیقات آزمایشی برای هرگروه حداقل ۱۵ نفر نمونه لازم است. با توجه به ملاک‌های ورود و خروج ۳۰ زوج پس از مصاحبه‌ی مقدماتی به شیوه‌ی هدفمند انتخاب شدند و به صورت تصادفی به دو گروه ۱۵ نفره تقسیم شدند.

ملاک ورود: مدت تاهل ۱ تا ۵ سال - وجود تعارضات زناشویی حداقل ۶ ماه - سن زوجین بین ۲۰ تا ۴۰ سال - وضعیت اقتصادی و اجتماعی متوسط و بالاتر - تحصیلات زوجین دیپلم و بالاتر.

ملاک خروج: ابتلا به بیماری جسمی (مثل دیابت و بیماری قلبی و سرطان)، داشتن سابقه‌ی بیماری روانی مهم (مثل افسردگی، اسکیزوفرنی، اضطراب و وسواس) و یا تحت مداخله‌ی دارویی و یا مداخله روان‌درمانی دیگر بودن.

به منظور گردآوری اطلاعات در بخش ادبیات و پیشینه پژوهش از روش کتابخانه‌ای با استفاده از کتب، مقالات و منابع معتبر موجود استفاده شد. در بخش گردآوری اطلاعات افراد نمونه به منظور اطمینان از پایایی پژوهش، شخص پژوهشگر با روش میدانی نسبت به مراجعه به کلینیک‌ها و مراکز مشاوره و نمونه‌گیری حضوری اقدام کرد. اهداف پژوهش به منظور کسب رضایت آگاهانه افراد نیز پیش از اجرا توضیح داده شد. ابزارهای پژوهش

می‌تواند رضایت زناشویی را افزایش دهد و کاربرد جهانی این رویکرد را تأیید کرد. در زمینه فرهنگی ایران، تطبیق این مدل با ارزش‌های خانواده‌محور و جمع‌گرایانه جامعه ایرانی نیز امکان‌پذیر و مؤثر گزارش شده است (Rahmati et al., 2024).

همچنین، پژوهش‌ها بیانگر آن‌اند که تحلیل رفتار متقابل می‌تواند به‌ویژه در قالب درمان گروهی، اثربخشی بیشتری داشته باشد. گروه‌درمانی فرصت تعامل، بازخورد متقابل و تمرین الگوهای رفتاری جدید را فراهم می‌کند و زمینه‌ای برای رشد شخصی و بین‌فردی ایجاد می‌نماید (Seddiqi et al., 2016). در درمان گروهی مبتنی بر تحلیل رفتار متقابل، شرکت‌کنندگان می‌آموزند که با درک حالات ایگو، شناسایی بازی‌های روانی و اصلاح تبادلات ناسالم، روابط خود را بازسازی کنند و به سمت تعاملات بالغانه‌تر حرکت نمایند (Vos & Van Rijn, 2021).

با توجه به شواهد نظری و تجربی، می‌توان نتیجه گرفت که تحلیل رفتار متقابل رویکردی جامع و مؤثر برای بهبود روابط زناشویی است که از طریق افزایش خودآگاهی، تغییر در الگوهای ارتباطی و تقویت تنظیم هیجانی، به کاهش تعارضات و افزایش رضایت زناشویی منجر می‌شود. پژوهش‌های اخیر بر ضرورت ارزیابی مداخلات مبتنی بر این مدل در جمعیت‌های مختلف از جمله زوجین دارای تعارضات زناشویی در ایران تأکید دارند (Rahmati et al., 2024; Zia Jahromi, 2023).

هدف مطالعه حاضر بررسی اثربخشی زوج‌درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل بر سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی زوجین دارای تعارضات زناشویی است.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش پژوهش از نوع نیمه تجربی و از طرح پیش‌آزمون پس‌آزمون با گروه گواه بوده که شامل گروه

و اعضا بازی‌های تکرارشونده در روابط خود را شناسایی و تحلیل کردند. در جلسه ششم، شرکت‌کنندگان با روش‌های توقف بازی‌های روانی آشنا شدند و به عنوان تکلیف، موظف شدند بازی خود و همسرشان را توصیف کرده و چگونگی توقف آن را تمرین و یادداشت کنند. جلسه هفتم به مرور تکالیف و آموزش چهار وضعیت وجودی و مفهوم شفای کودک درون اختصاص داشت تا به ارتقای خودآگاهی و اصلاح الگوهای هیجانی کمک شود. در نهایت، جلسه هشتم به پاسخگویی درباره ابهامات، مرور محتوای جلسات گذشته و جمع‌بندی آموزه‌ها اختصاص یافت تا زوجین بتوانند مهارت‌های ارتباطی و هیجانی خود را در زندگی واقعی به کار گیرند.

به منظور تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری spss-26 ابتدا در بخش توصیفی میانگین، انحراف معیار و کجی و کشیدگی و اطلاعات دموگرافیک شامل (سن و تحصیلات) ارائه شد و در بخش استنباطی به منظور بررسی اهداف پژوهش از روش تحلیل کوواریانس و واریانس آمیخته با رعایت مفروضه‌های کاربست آن استفاده شد.

یافته‌ها

در این بخش، ابتدا آمار توصیفی مربوط با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و در ادامه توصیف متغیرهای سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی در گروه‌های زوج درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل و گروه کنترل در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون و پیگیری، ارائه شده و در ادامه فرضیه‌های پژوهش با آزمون‌های آماری مناسب در بخش تحلیل داده‌ها مورد بررسی قرار گرفته است.

در جدول ۱ سن، وضعیت اشتغال و تحصیلات شرکت‌کنندگان به تفکیک سه گروه آورده شده است.

شامل سه پرسشنامه استاندارد می‌باشد که در ادامه معرفی شده‌است. ابزارگرد آوری داده‌ها پرسشنامه تعارضات زناشویی ثنائی (MCQ)، پرسشنامه سازگاری زناشویی اسپانیر (DAS)، پرسشنامه الگوهای ارتباطی کریستنسن و سولاوای (CPQ) و پرسشنامه رضایت جنسی لارسون (لارسون و همکاران ۱۹۹۸) LSSQ است.

پروتکل تحلیل رفتار متقابل TA عبارت بود از دوره‌ای مشتمل بر ۸ جلسه‌ی ۹۰ دقیقه‌ای (هر هفته یک جلسه) با برنامه از پیش تعیین شده در قالب اصول و مفاهیم اساسی نظریه تحلیل رفتار متقابل که از کتاب تاملی در روان‌شناسی تجربی تحلیل رفتار متقابل اثر استوارت و جونز (۲۰۱۱) استخراج شده و مورد استفاده قرار خواهد گرفت ساختار و محتوای جلسات به این شرح بود:

پروتکل مداخله‌ای زوج‌درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل در هشت جلسه ۹۰ دقیقه‌ای برگزار شد که هر جلسه با هدفی مشخص و با محوریت آموزش، تعامل و تمرین طراحی گردید. در جلسه اول، اعضای گروه با یکدیگر آشنا شده و قوانین گروهی شامل رازداری، احترام متقابل و حضور منظم بیان گردید. سپس مفاهیم پایه‌ای تحلیل رفتار متقابل و تحلیل ساختاری حالات نفسانی (کودک، بالغ و والد) آموزش داده شد و از شرکت‌کنندگان خواسته شد به عنوان تکلیف، اکوگرام شخصی خود را ترسیم کنند. در جلسه دوم، مفهوم «نوازش» معرفی شد، انواع نوازش‌های مثبت و منفی و راه‌های کسب آن‌ها مورد بحث قرار گرفت و تکلیف جلسه قبل مرور شد. جلسه سوم به آموزش روابط متقابل مکمل، متقاطع و پنهان اختصاص یافت و شرکت‌کنندگان موظف شدند مثال‌هایی از روابط پنهان خود با همسرشان ارائه دهند. در جلسه چهارم، نتایج تکالیف مرور شد و مفهوم بازی‌های روانی زناشویی معرفی گردید؛ همچنین چند نمونه از بازی‌های رایج در روابط زناشویی تحلیل شد. در جلسه پنجم، مثلث نمایشی کارپمن آموزش داده شد

دوره سوم، شماره اول

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد شرکت کنندگان در سه گروه

متغیر	فراوانی گروه رفتار متقابل	درصد	فراوانی گروه کنترل	درصد
سن	۱۲	۴۰/۰۰	۱۱	۳۶/۶۷
	۱۸	۶۰/۰۰	۱۹	۶۳/۳۳
تحصیلات	۱۰	۳۳/۳۳	۱۰	۳۳/۳۳
	۱۲	۴۰/۰۰	۱۳	۴۳/۳۳
	۴	۱۳/۳۳	۷	۲۳/۳۳

همان گونه که نتایج جدول نشان می‌دهد دو گروه در متغیرهای سن و تحصیلات تقریباً همگن می‌باشند. در این بخش ابتدا توصیفی آماری از متغیرهای پژوهش به عمل آمده و تفاوت احتمالی گروه‌ها در متغیرها در مراحل مختلف سنجش مورد بررسی قرار می‌گیرد. شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) نمرات

سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی در گروه زوج درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل و زوج درمانی گروهی هیجان‌مدار و گروه کنترل در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری در ادامه ارائه شده است.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی به تفکیک مرحله سنجش در گروه‌ها

گروه	متغیر	شاخص	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	پیگیری
زوج درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل	سازگاری زناشویی	میانگین	۵۸/۵۳	۷۵/۶۰	۷۳/۰۰
		انحراف معیار	۱۳/۶۴	۱۱/۳۲	۱۴/۳۶
		چولگی	۱/۰۰	-۰/۰۷	۰/۱۸
کنترل	سازگاری زناشویی	میانگین	۵۹/۸۰	۵۹/۹۳	۶۱/۶۳
		انحراف معیار	۱۵/۰۷	۱۴/۸۶	۱۴/۳۷
		چولگی	۱/۱۲	۰/۵۷	۰/۳۱
زوج درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل	ارتباط سازنده‌ی متقابل	میانگین	۲۵/۳۳	۲۹/۹۳	۳۱/۵۳
		انحراف معیار	۳/۹۱	۴/۹۸	۳/۶۷
		چولگی	۰/۵۶	۰/۵۲	-۰/۴۲
کنترل	ارتباط سازنده‌ی متقابل	میانگین	۲۴/۶۷	۲۴/۲۷	۲۴/۵۳
		انحراف معیار	۳/۸۴	۳/۷۸	۴/۹۰
		چولگی	-۰/۰۷	۰/۳۹	۰/۳۹
زوج درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل	ارتباط اجتنابی متقابل	میانگین	۲۴/۴۰	۲۰/۵۵	۲۱/۰۰
		انحراف معیار	۴/۵۶	۴/۶۵	۳/۲۸
		چولگی	۰/۵۰	۰/۶۷	۰/۶۰
کنترل	ارتباط اجتنابی متقابل	میانگین	۲۵/۲۰	۲۴/۴۷	۲۵/۲۷
		انحراف معیار	۳/۶۲	۳/۵۹	۴/۷۴
		چولگی	-۰/۳۶	۰/۰۹	۰/۳۷

فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی

-۰/۶۱	-۰/۳۷	-۰/۷۰	کشیدگی		
۲۵/۸۰	۲۵/۲۰	۳۰/۳۷	میانگین	ارتباط توقع کناره گیر	زوج درمانی گروهی به روش تحلیل
۴/۵۷	۴/۷۴	۳/۷۸	انحراف معیار		رفتار متقابل
۰/۱۰	-۰/۸۵	-۰/۵۵	چولگی		
۰/۰۸	۰/۳۱	-۰/۱۹	کشیدگی		
۲۹/۹۰	۲۹/۹۰	۲۹/۷۰	میانگین	ارتباط توقع کناره گیر	کنترل
۵/۳۵	۴/۷۷	۳/۳۶	انحراف معیار		
-۰/۴۶	۰/۱۳	-۰/۰۴	چولگی		
-۰/۸۸	-۰/۹۰	-۰/۳۴	کشیدگی		
۴۸/۹۳	۴۹/۷۰	۴۲/۳۳	میانگین	رضایت جنسی	زوج درمانی گروهی به روش تحلیل
۱۰/۳۵	۸/۷۸	۸/۲۷	انحراف معیار		رفتار متقابل
-۰/۵۷	-۰/۴۵	۰/۱۱	چولگی		
-۰/۴۳	-۱/۳۷	-۰/۷۲	کشیدگی		
۳۹/۳۳	۳۷/۲۳	۳۹/۶۷	میانگین	رضایت جنسی	کنترل
۱۰/۶۵	۱۱/۰۲	۸/۲۹	انحراف معیار		
-۰/۰۹	۰/۰۳	۰/۲۴	چولگی		
-۱/۰۴	-۱/۴۱	-۰/۶۷	کشیدگی		

برای بررسی همگنی واریانس‌های بین گروهی از آزمون لوین استفاده شد که مقادیر به دست آمده نیز بالاتر از $0/05$ بود ($0/06 \leq p \leq 0/89$) و نشان داد تفاوت معناداری بین واریانس گروه‌ها وجود ندارد، لذا این مفروضه برقرار است. در ادامه، برای بررسی همبستگی متغیرهای وابسته و اجتناب از هم‌خطی چندگانه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که ضرایب در محدوده $0/40$ تا $0/68$ به دست آمدند و بیانگر همبستگی مناسب بین متغیرها بودند. در گام نهایی، مفروضه همگنی ماتریس واریانس-کوواریانس با آزمون ام باکس ($Box's M$) بررسی گردید که مقدار آماره برابر با $183/97$ و سطح معناداری آن $0/17$ بود ($0/05 > p = 0/17$) و بدین ترتیب این پیش فرض نیز تأیید شد. در نتیجه، با توجه به نرمال بودن داده‌ها، همگنی واریانس‌ها، وجود همبستگی مطلوب بین متغیرها و همگنی ماتریس واریانس-کوواریانس، تمامی مفروضه‌های لازم برای اجرای آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره با اندازه‌گیری مکرر برقرار بوده و نتایج آزمون از اعتبار آماری لازم برخوردار است.

همچنان که ملاحظه می‌شود میانگین در گروه زوج درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل در مرحله پس‌آزمون، نسبت به پیش‌آزمون تغییر نشان می‌دهد. بر اساس نتایج مندرج در جدول، می‌توان به این توصیف دست زد که زوج درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل باعث تغییر مؤلفه‌های سازگاری زناشویی و الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی زوجین دارای تعارض زناشویی شده است. پیش از اجرای آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره با اندازه‌گیری مکرر، مفروضه‌های آماری لازم برای اطمینان از اعتبار نتایج مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا نرمال بودن توزیع داده‌های متغیرهای وابسته شامل سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی در سه مرحله پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری با استفاده از آزمون شاپیرو-ویلکز بررسی شد. نتایج نشان داد که سطح معناداری برای تمامی متغیرها در سه مرحله بالاتر از $0/05$ بوده ($0/08 > p \leq 0/97$)، بنابراین توزیع داده‌ها نرمال و این مفروضه تأیید شد. سپس

دوره سوم، شماره اول

جدول ۳. آزمون اثر اصلی بین گروهی

متغیر	df	F	Sig	اندازه اثر (η^2)	نتیجه
سازگاری زناشویی	۲.۰۰	۱۵.۰۹	۰.۰۰۰	۰.۲۶	تفاوت معنادار بین گروه‌ها
ارتباط سازنده‌ی متقابل	۲.۰۰	۱۵.۳۷	۰.۰۰۱	۰.۲۶	تفاوت معنادار بین گروه‌ها
ارتباط اجتنابی متقابل	۲.۰۰	۱۱.۳۲	۰.۰۰۱	۰.۲۱	تفاوت معنادار بین گروه‌ها
ارتباط توقع کناره‌گیر	۲.۰۰	۶.۶۳	۰.۰۰۲	۰.۱۳	تفاوت معنادار بین گروه‌ها
رضایت جنسی	۲.۰۰	۲۵.۷۷	۰.۰۰۱	۰.۳۷	تفاوت معنادار بین گروه‌ها

نتایج آزمون اثرات اصلی بین گروهی نشان داد که بین گروه آزمایش اثر مربوط به رضایت جنسی ($\eta^2 = ۰.۳۷$) و کمترین مقدار مربوط به مؤلفه (زوج درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل) و گروه کنترل در تمام متغیرهای پژوهش شامل سازگاری زناشویی، مؤلفه‌های الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی تفاوت معناداری وجود دارد. ($p < ۰.۰۵$) بالاترین مقدار اندازه اثر مربوط به رضایت جنسی ($\eta^2 = ۰.۳۷$) بود. این یافته نشان می‌دهد که مداخله تحلیل رفتار متقابل در بهبود روابط زناشویی و رضایت جنسی زوجین تأثیر چشمگیری داشته است.

جدول ۴. آزمون تعاملی (گروه × مرحله)

متغیر	df	F	Sig	اندازه اثر (η^2)	نتیجه
سازگاری زناشویی	۲.۷۹	۱۵.۸۲	۰.۰۰۱	۰.۲۷	تعامل گروه×زمان معنادار
ارتباط سازنده‌ی متقابل	۳.۴۳	۲۲.۶۸	۰.۰۰۱	۰.۳۴	تعامل گروه×زمان معنادار
ارتباط اجتنابی متقابل	۳.۳۱	۲۵.۱۵	۰.۰۰۱	۰.۳۷	تعامل گروه×زمان معنادار
ارتباط توقع کناره‌گیر	۳.۵۳	۶.۸۶	۰.۰۰۱	۰.۱۴	تعامل گروه×زمان معنادار
رضایت جنسی	۳.۵۲	۲۱.۶۲	۰.۰۰۱	۰.۳۳	تعامل گروه×زمان معنادار

نتایج آزمون تعاملی (گروه × مرحله) نشان داد که تغییرات متغیرهای وابسته در سه مرحله زمانی (پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری) در دو گروه آزمایش و کنترل به‌طور معناداری متفاوت بوده است. ($p < ۰.۰۵$) بدین معنا که روند تغییر نمرات در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل از الگوی افزایشی یا بهبودی برخوردار بوده است. بیشترین تعامل مشاهده‌شده در مؤلفه ارتباط اجتنابی متقابل ($\eta^2 = ۰.۳۷$) و کمترین تعامل مربوط به مؤلفه ارتباط توقع کناره‌گیر ($\eta^2 = ۰.۱۴$) بود. این امر حاکی از آن است که مداخله در طول زمان موجب بهبود پایدار مهارت‌های ارتباطی و سازگاری زوجین گردیده است.

جدول ۵. آزمون تعقیبی بنفرونی (درون گروهی) - مقایسه مراحل

متغیر	گروه	مقایسه مراحل	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد	Sig
سازگاری زناشویی	تحلیل رفتار متقابل	پیش‌آزمون-پس‌آزمون	-۱۷.۰۷	۳.۲۲	۰.۰۰۱
		پیش‌آزمون-پیگیری	-۱۴.۴۷	۲.۵۳	۰.۰۰۱
		پس‌آزمون-پیگیری	۲.۶۰	۲.۲۲	۰.۷۶۰
ارتباط سازنده‌ی متقابل	تحلیل رفتار متقابل	پیش‌آزمون-پس‌آزمون	-۴.۶۰	۰.۷۹	۰.۰۰۱
		پیش‌آزمون-پیگیری	-۶.۲۰	۰.۹۷	۰.۰۰۱
		پیش‌آزمون-پس‌آزمون	۳.۸۵	۰.۵۲	۰.۰۰۱
ارتباط اجتنابی متقابل	تحلیل رفتار متقابل	پیش‌آزمون-پس‌آزمون	۳.۸۵	۰.۵۲	۰.۰۰۱

فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی

۰.۰۰۱	۰.۶۹	۳.۴۰	پیش‌آزمون-پیگیری		
۰.۰۰۱	۱.۲۶	۵.۱۷	پیش‌آزمون-پس‌آزمون	تحلیل رفتار متقابل	ارتباط توقع کناره‌گیر
۰.۰۰۱	۱.۰۱	۴.۵۷	پیش‌آزمون-پیگیری		
۰.۰۰۱	۱.۹۶	-۷.۳۷	پیش‌آزمون-پس‌آزمون	تحلیل رفتار متقابل	رضایت جنسی
۰.۰۲۰	۲.۲۹	-۶.۶۰	پیش‌آزمون-پیگیری		

یافته‌های آزمون تعقیبی بنفرونی درون‌گروهی نشان داد که در گروه آزمایشی، تفاوت معناداری بین مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون و نیز بین پیش‌آزمون و پیگیری در تمام متغیرها وجود دارد. ($p < 0.05$) این امر نشان می‌دهد که پس از مداخله، سطح سازگاری زناشویی، کیفیت الگوهای ارتباطی

و میزان رضایت جنسی به‌طور معناداری افزایش یافته است. همچنین تفاوت بین پس‌آزمون و پیگیری در بیشتر متغیرها معنادار نبود، که بیانگر پایداری اثر درمان در دوره سه‌ماهه پیگیری است.

جدول ۶. آزمون تعقیبی بنفرونی (بین‌گروهی) — مقایسه گروه‌ها در هر مرحله

Sig	خطای استاندارد	تفاوت میانگین‌ها (آزمایش - کنترل)	متغیر (مرحله)
۰.۰۰۱	۳.۶۰	-۱.۲۷	سازگاری زناشویی — پیش‌آزمون
۰.۰۰۱	۳.۴۳	۱۵.۶۷	سازگاری زناشویی — پس‌آزمون
۰.۰۱۰	۳.۷۳	۱۱.۳۷	سازگاری زناشویی — پیگیری
۱.۰۰۰	۱.۰۷	۰.۶۷	ارتباط سازنده‌ی متقابل — پیش‌آزمون
۰.۰۰۱	۱.۱۵	۵.۶۷	ارتباط سازنده‌ی متقابل — پس‌آزمون
۰.۰۰۱	۱.۰۳	۷.۰۰	ارتباط سازنده‌ی متقابل — پیگیری
۱.۰۰۰	۱.۰۹	-۰.۸۰	ارتباط اجتنابی متقابل — پیش‌آزمون
۰.۰۰۱	۱.۱۸	-۳.۹۲	ارتباط اجتنابی متقابل — پس‌آزمون
۰.۰۰۱	۱.۰۳	-۴.۲۷	ارتباط اجتنابی متقابل — پیگیری
۱.۰۰۰	۰.۹۷	۰.۶۷	ارتباط توقع کناره‌گیر — پیش‌آزمون
۰.۰۰۱	۱.۲۰	-۴.۷۰	ارتباط توقع کناره‌گیر — پس‌آزمون
۰.۰۰۱	۱.۲۲	-۴.۱۰	ارتباط توقع کناره‌گیر — پیگیری
۰.۷۸۰	۲.۳۶	۲.۶۷	رضایت جنسی — پیش‌آزمون
۰.۰۰۱	۲.۴۱	۱۲.۴۷	رضایت جنسی — پس‌آزمون
۰.۰۰۱	۲.۵۶	۹.۶۰	رضایت جنسی — پیگیری

نتایج آزمون تعقیبی بنفرونی بین‌گروهی نشان داد که در مرحله پیش‌آزمون بین دو گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری وجود نداشت ($p > 0.05$)، اما در مراحل پس‌آزمون و پیگیری اختلاف میانگین نمرات در تمامی متغیرها به‌طور معناداری به نفع گروه آزمایش بود. ($p < 0.05$) این نتایج نشان می‌دهد که اجرای زوج‌درمانی گروهی مبتنی بر تحلیل رفتار متقابل توانسته است

به‌صورت مؤثر موجب افزایش سازگاری زناشویی، بهبود الگوهای ارتباطی، کاهش الگوهای اجتنابی و کناره‌گیر، و ارتقای رضایت جنسی در زوجین شود و این اثرات در مرحله پیگیری نیز حفظ شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش (Kharaazi & Boustan, 2021) نیز مشاهده شد که آموزش مبتنی بر تحلیل رفتار متقابل توانست میزان رضایت از زندگی و سازگاری زناشویی را به شکل چشمگیری بهبود دهد. بر اساس مدل نظری اریک برن، این اثر ناشی از افزایش خودآگاهی، کاهش «بازی‌های روانی» و اصلاح پیش‌نویس‌های زندگی است که در ارتباط با تعارضات زناشویی نقش اساسی دارند (Vos & Van Rijn, 2024). به بیان دیگر، زمانی که زوجین در جلسات گروهی یاد می‌گیرند حالات نفسانی خود را شناسایی کنند و بین رفتار والد و بالغ تمایز قائل شوند، کنترل بیشتری بر هیجان‌ها و پاسخ‌های رفتاری خود پیدا می‌کنند و همین امر موجب افزایش هماهنگی روانی و سازگاری ارتباطی می‌شود (Seddiqi et al., 2016).

همچنین نتایج تحلیل‌ها نشان داد که پس از اجرای مداخله، الگوهای ارتباطی زوجین به‌ویژه در مؤلفه ارتباط سازنده متقابل بهبود یافت. این یافته مطابق با نظریه‌های ارتباطی است که معتقدند کیفیت ارتباط در ازدواج نه تنها به محتوای گفت‌وگو بلکه به ساختار تعامل و نوع بازخورد بین دو نفر بستگی دارد (Wood, 2020). درمان تحلیل رفتار متقابل با فراهم آوردن چارچوبی برای تحلیل تبادلات کلامی و غیرکلامی، به زوجین امکان می‌دهد تا رفتارهای خودکار، تدافعی یا انتقادی را شناسایی و اصلاح کنند. پژوهش (Bahramian et al., 2024) نیز بیان می‌کند که سبک‌های ناکارآمد ارتباطی، از قبیل اجتناب یا تقاضای کناره‌گیرانه، از عوامل اصلی در افزایش تعارضات زناشویی هستند و آموزش مهارت‌های ارتباطی بر مبنای شناخت این الگوها می‌تواند به کاهش این تعارضات منجر شود.

به‌علاوه، مطالعه حاضر نشان داد که میزان رضایت جنسی زوجین پس از اجرای جلسات زوج‌درمانی به‌طور معناداری افزایش یافت. رضایت جنسی از مؤلفه‌های حیاتی سلامت زناشویی است که به احساس امنیت، اعتماد و صمیمیت بین همسران وابسته است (Pious & Amaresha, 2023). بر

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که زوج‌درمانی گروهی به روش تحلیل رفتار متقابل تأثیر معناداری بر سازگاری زناشویی، الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی زوجین دارای تعارضات زناشویی دارد. یافته‌ها بیانگر آن بود که پس از اجرای جلسات درمانی، میانگین نمرات سازگاری زناشویی، ارتباط سازنده متقابل و رضایت جنسی در گروه آزمایش به‌طور معناداری افزایش یافت، در حالی که این تغییرات در گروه کنترل مشاهده نشد. افزون بر این، نتایج مرحله پیگیری سه‌ماهه نشان داد که اثرات درمانی در طول زمان پایدار مانده‌اند و کاهش معناداری در میانگین متغیرها نسبت به پس‌آزمون مشاهده نگردید. این نتایج مؤید آن است که رویکرد تحلیل رفتار متقابل می‌تواند به‌صورت پایدار بر بهبود روابط زوجین تأثیرگذار باشد و از بروز مجدد الگوهای ناسالم جلوگیری کند (Vos & Van Rijn, 2021).

یافته‌های این پژوهش با نتایج مطالعات پیشین همسو است. پژوهش (Seddiqi et al., 2016) نشان داد که آموزش تحلیل رفتار متقابل در قالب گروه‌درمانی، موجب بهبود قابل توجه الگوهای ارتباطی و کاهش رفتارهای اجتنابی و خصمانه میان زوجین می‌شود. در همین راستا، (Jolayni et al., 2022) نیز گزارش کرد که اجرای تحلیل رفتار متقابل برای زوج‌های دارای تعارضات زناشویی، سازگاری زناشویی و درک متقابل را افزایش داده و باعث کاهش سطح تنش در روابط می‌گردد. این هم‌سویی یافته‌ها نشان می‌دهد که رویکرد تحلیل رفتار متقابل، از طریق ارتقای آگاهی از حالات نفسانی (کودک، والد، بالغ) و شناسایی الگوهای ناکارآمد تعاملی، زمینه‌ساز بازسازی ارتباطات عاطفی و شناختی بین زوجین می‌شود (Ahmadi, 2023).

به‌طور خاص، یکی از یافته‌های مهم این پژوهش، افزایش معنادار سازگاری زناشویی پس از مداخله بود. تحلیل رفتار متقابل از طریق آموزش مهارت‌های شناختی و بین‌فردی به زوجین می‌آموزد تا به جای واکنش‌های هیجانی، از منطق و گفت‌وگوی بالغانه در تعامل با همسر استفاده کنند. در

مکانیسم‌های ضمنی در اثرگذاری مثبت این رویکرد بر رضایت زناشویی و ارتباط مؤثر باشد.

در همین راستا، مطالعه (Rahmati et al., 2024) بر نقش پیش‌نویس‌های زندگی در آمادگی ازدواج تأکید کرده و نشان داده است که بازنگری در این پیش‌نویس‌ها به کمک تحلیل رفتار متقابل، موجب افزایش درک خودآگاهانه و انتخاب‌های سالم‌تر در روابط می‌شود. بنابراین می‌توان گفت تحلیل رفتار متقابل نه تنها درمانگر تعارضات موجود است بلکه نقشی پیشگیرانه در انتخاب و تداوم روابط سالم دارد.

افزون بر یافته‌های ذکرشده، سازگاری نتایج پژوهش حاضر با مطالعات فرهنگی و بین‌المللی نیز قابل توجه است. (Rita, 2023) در پژوهش خود بر زوج‌های مسیحی نشان داد که ترکیب تحلیل رفتار متقابل با درمان کوتاه‌مدت راه‌حل‌مدار به افزایش رضایت زناشویی انجامیده است، که این یافته نشان‌دهنده تطبیق‌پذیری بالای این مدل در فرهنگ‌های گوناگون است. در عین حال، (Alnaser & Al-Fadhli, 2023) با بررسی دلایل طلاق در کویت تأکید می‌کند که فقدان ارتباط مؤثر و مهارت‌های گفت‌وگو از مهم‌ترین دلایل فروپاشی ازدواج‌ها است؛ بنابراین به نظر می‌رسد تحلیل رفتار متقابل با اصلاح ساختار تعاملات می‌تواند به‌صورت فرهنگی سازگار و جهان‌شمول به کار رود.

علاوه بر این، نتایج پژوهش با یافته‌های (Zia Jahromi, 2023) هم‌راستا است که نشان داد آموزش تحلیل رفتار متقابل به زوج‌های پیش از ازدواج، موجب افزایش مهارت‌های ارتباطی و کاهش تعارضات احتمالی در آینده می‌شود. این یافته‌ها با دیدگاه (Mohammadi et al., 2023) نیز همسو است که بر نقش متغیرهای روان‌شناختی مانند سرمایه روانی در بهبود کیفیت زندگی زناشویی تأکید دارد. درواقع، تحلیل رفتار متقابل از طریق ارتقای

اساس نتایج، آموزش تحلیل رفتار متقابل به زوجین کمک کرد تا از حالت‌های ایگویی ناپایدار مانند کودک وابسته یا والد انتقادی فاصله گرفته و به ارتباطی بالغ و همدلانه در تعاملات زناشویی برسند. پژوهش (Oniemola et al., 2017) نیز اثربخشی این رویکرد را در افزایش رضایت جنسی زنان متأهل تأیید کرده است. در همین راستا، (Pidada et al., 2024) دریافت که تحلیل رفتار متقابل به‌صورت معناداری موجب بهبود عملکرد جنسی و تقویت احساس تعهد زناشویی در بیماران زن مبتلا به اختلال دوقطبی شد. چنین شواهدی بیانگر آن است که تحلیل رفتار متقابل از طریق اصلاح نگرش‌ها، بازسازی شناختی و بهبود تنظیم هیجانی، کیفیت روابط صمیمانه را تقویت می‌کند (Vos & Van Rijn, 2021).

نتایج پژوهش همچنین نشان داد که تأثیر درمان در مرحله پیگیری سه‌ماهه همچنان پایدار بود. این یافته را می‌توان ناشی از ماهیت آموزشی و خودکارآمدکننده تحلیل رفتار متقابل دانست که بر رشد آگاهی درونی و یادگیری ماندگار تأکید دارد. افراد در فرآیند درمان می‌آموزند که چگونه الگوهای ناکارآمد را شناسایی و در زندگی روزمره جایگزین کنند. پژوهش (Vos & Van Rijn, 2024) نیز با بررسی مداخلات کوتاه‌مدت مبتنی بر تحلیل رفتار متقابل بر افسردگی، نشان داد که حتی پس از پایان جلسات، اثرات درمان در بلندمدت حفظ می‌شود.

از سوی دیگر، یافته‌های مطالعه حاضر را می‌توان در پرتو نظریه دلبستگی نیز تبیین کرد. همان‌طور که پژوهش (Quan et al., 2025) نشان داده، تجارب آسیب‌زای دوران کودکی و سبک‌های دلبستگی نایمن می‌توانند کیفیت روابط عاشقانه را در بزرگسالی تضعیف کنند. تحلیل رفتار متقابل با ایجاد درک بهتر از خود و دیگری، امکان بازسازی الگوهای دلبستگی و افزایش حس امنیت در رابطه را فراهم می‌کند. این امر می‌تواند یکی از

توانسته است یکی از رویکردهای کارآمد در مداخلات روان‌درمانی زوجین محسوب شود.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به حجم نمونه نسبتاً کم و محدود بودن جامعه آماری به زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر اراک اشاره کرد که تعمیم نتایج به سایر مناطق یا گروه‌های فرهنگی نیازمند احتیاط است. همچنین، استفاده از ابزارهای خودگزارشی ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های پاسخ‌دهی یا تمایل اجتماعی شرکت‌کنندگان قرار گرفته باشد. از دیگر محدودیت‌ها، نبود گروه مقایسه با سایر رویکردهای درمانی (مانند درمان هیجان‌مدار یا شناختی‌رفتاری) است که می‌توانست قدرت تبیین یافته‌ها را افزایش دهد. افزون بر آن، دوره پیگیری سه‌ماهه ممکن است برای ارزیابی پایداری بلندمدت اثرات درمانی کافی نباشد.

پژوهش‌های آتی می‌توانند با استفاده از طرح‌های آزمایشی چندگروهی، تأثیر تحلیل رفتار متقابل را در مقایسه با سایر روش‌های زوج‌درمانی بررسی کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده در نمونه‌های متنوع‌تری از نظر فرهنگی، اقتصادی و جنسیتی انجام شود تا قابلیت تعمیم یافته‌ها افزایش یابد. بررسی نقش متغیرهای میانجی همچون سبک دلبستگی، تنظیم هیجان و سرمایه روان‌شناختی در اثرگذاری تحلیل رفتار متقابل نیز می‌تواند به غنای نظری و تجربی این حوزه بیفزاید. استفاده از ابزارهای مشاهده‌ای و مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته نیز می‌تواند دقت در ارزیابی تغییرات رفتاری و هیجانی زوجین را افزایش دهد.

در حوزه عمل، پیشنهاد می‌شود تحلیل رفتار متقابل به‌عنوان بخشی از برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای در مراکز روان‌شناسی، پیش از ازدواج و درمانگاه‌های خانواده به‌کار گرفته شود. برگزاری کارگاه‌های آموزشی مبتنی بر این رویکرد برای مشاوران خانواده و درمانگران می‌تواند اثربخشی مداخلات را افزایش دهد. همچنین توصیه می‌شود نهادهای آموزشی و فرهنگی با

خودکارآمدی و توانایی شناختی، زوجین را به تغییرات پایدار و خودهدایت‌گر در روابط سوق می‌دهد.

از منظر روان‌شناختی، یکی از نقاط قوت تحلیل رفتار متقابل در تمرکز آن بر ابعاد شناختی، هیجانی و رفتاری انسان است. این رویکرد به‌طور هم‌زمان بر بازسازی شناخت‌ها، تنظیم هیجان‌ها و اصلاح رفتارها تأکید می‌کند، بنابراین می‌تواند مجموعه‌ای از نیازهای درمانی زوجین را پاسخ دهد. یافته‌های (Vos & Van Rijn, 2021) و (Vos & Van Rijn, 2024) نشان می‌دهد که تحلیل رفتار متقابل دارای پشتوانه تجربی قوی در حوزه درمان‌های بین‌فردی است و به‌ویژه در محیط‌های گروهی، به شکل مؤثرتری منجر به تغییرات شناختی و رفتاری می‌شود. در این مطالعه نیز مشاهده شد که فرایند گروهی درمان موجب تبادل تجربه، همدلی و بازخورد میان شرکت‌کنندگان شد و بستر مناسبی برای درونی‌سازی مفاهیم درمانی فراهم آورد.

از نظر نظری، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند مؤید این باشد که الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی، در تعامل با یکدیگر و تحت تأثیر رشد شناختی و هیجانی حاصل از درمان، بهبود یافته‌اند. همان‌گونه که (Rezaei Sharif et al., 2020) اشاره می‌کند، سبک‌های دلبستگی و عوامل عاطفی، اساس رضایت و سازگاری زناشویی را تشکیل می‌دهند. بنابراین، زمانی که مداخله‌ای همچون تحلیل رفتار متقابل موجب تقویت دلبستگی ایمن و تعاملات همدلانه می‌شود، رضایت جنسی و ارتباط مؤثر نیز به تبع آن بهبود می‌یابد.

در مجموع، نتایج این پژوهش در امتداد بدنه‌ای از شواهد تجربی قرار می‌گیرد که اثربخشی تحلیل رفتار متقابل را در حوزه زوج‌درمانی تأیید می‌کند. سازگاری یافته‌های حاضر با پژوهش‌های پیشین، از جمله آثار (Ahmadi, 2023; Jolayni et al., 2022; Kharaazi & Boustan, 2021; Pidad et al., 2024; Quan et al., 2025; Vos & Van Rijn, 2021) نشان می‌دهد که این روش با ارتقای سطح آگاهی، خودشناسی، و ارتباط مؤثر،

Marital Conflicts. *Scientific Quarterly of Psychological Methods and Models*, 15(55), 1-20.
<https://www.magiran.com/paper/2736243/the-relationship-between-conflict-resolution-styles-irrational-beliefs-and-communication-patterns-with-marital-conflicts?lang=en>

Dildar, S., Sitwat, A., & Yasin, S. (2013). Intimate enemies: Marital conflicts and conflict resolution styles in dissatisfied married couples. *Middle-East Journal Of Scientific Research*, 15(10), 1433-1439.

[https://www.idosi.org/mejsr/mejsr15\(10\)13/15.pdf](https://www.idosi.org/mejsr/mejsr15(10)13/15.pdf)

Gottman, J. M. (1993). The roles of conflict engagement, escalation, and avoidance in marital interaction: A longitudinal view of five types of couples. *Journal of consulting and clinical psychology*, 61(1), 6-15.

<https://doi.org/10.1037/0022-006X.61.1.6>

Jolayni, M., Aghaei, H., & Sharifi Daramadi, P. (2022). The Effectiveness of Transactional Analysis Training on Marital Adjustment of Married People with Marital Conflicts Referred to Counseling Centers in Tehran. *Journal of Islamic Lifestyle Centered on Health*, 6(1), 692-701.

https://www.islamiilife.com/article_187798.html

Kharaazi, M., & Boustan, A. (2021). The Effectiveness of the Transactional Analysis Approach on Marital Adjustment and Life Satisfaction of Mothers of Male Elementary School Students in District 1 of Tehran. *Journal of Social Psychology*, 9(61), 135-149.

https://journals.iau.ir/article_682886.html?lang=en

Mohammadi, N., Darbani, A., & Parsakia, K. (2023). The Role of Psychological Capital and Career Success in Marital Adjustment. *International Journal of Innovation Management and Organizational Behavior*, 1(3), 66-78.

<https://doi.org/10.61838/kman.ijimob.1.3.6>

Oniemola, R. F., Makinde, B. O., & Olusakin, A. M. (2017). Effectiveness of Transactional Analysis and Logotherapy on Sexual Satisfaction and Marital Maladjustment of Educated Married Women in Kontagora, Niger state, Nigeria

<https://ir.unilag.edu.ng/handle/123456789/5679>

Pidad, F., Motlagh, M. G., & Mafakheri, A. (2024). Comparison of the Effectiveness of Mindfulness Therapy and Transactional Analysis on Sexual Function and Marital Commitment in Female Patients With Bipolar Disorder. *PWJ*, 5(4), 120-130.

<https://doi.org/10.61838/kman.pwj.5.4.14>

Pious, A. A., & Amaresha, A. C. (2023). Exploring Factors of Sexual Function and Sexual Satisfaction Among Nonworking Women: A Qualitative Study. *Journal of Psychosexual Health*, 5(4), 208-215. <https://doi.org/10.1177/26318318231221932>

Quan, L., Zhang, K., & Chen, H. (2025). The relationship between childhood trauma and romantic relationship satisfaction: The role of attachment and social support. *Frontiers in Psychiatry*, 15, 1519699. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2024.1519699>

Rahmati, F., Mosavi, S. E., & Yousefi, Z. (2024). Effects of Life Scripts in Transactional Analysis Theory on Marriage Readiness among Female University Students: A Qualitative Study. *Women's Health Bulletin*, 11(1), 38-46. https://womenshealthbulletin.sums.ac.ir/article_49979.htm

Rezaei Sharif, A., Gholizadeh, B., Alamdari Far, A. M., & Alavi, S. M. (2020). Investigating the Relationship of Attachment Styles with Marital Adjustment and Satisfaction in Couples (A

طراحی دوره‌های کوتاه‌مدت برای آموزش مهارت‌های ارتباطی و شناخت

حالات نفسانی، زمینه پیشگیری از تعارضات زناشویی را فراهم کنند. این

مداخلات می‌توانند نقش مؤثری در ارتقای سلامت روانی خانواده‌ها و پایداری

روابط زناشویی در جامعه داشته باشند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش یاری رساندند تشکر و

قدردانی می‌گردد.

References

Ahmadi, B. H. (2023). *The Effectiveness of Group Transactional Analysis Training on Improving Communication Patterns, Responsibility, Reducing Conflicts, and Increasing Marital Intimacy among Married Women in Firozkoh, Afghanistan* University of Guilan].

Alnaser, F., & Al-Fadhli, H. M. (2023). Reasons for Divorce in Kuwait: An Application of the Likelihood of Divorce Inventory (LDI). In *Social Change in the Gulf Region: Multidisciplinary Perspectives* (pp. 175-188). Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-19-7796-1_11

Bahramian, A., Kazemi, S. A., Javidi, H., & Barzegar, M. (2024). Investigating the Relationship Between Conflict Resolution Styles, Irrational Beliefs, and Communication Patterns with

- Review Study). The First International Conference on Counseling, Ardabil. <https://en.civilica.com/doc/1325796/>
- Rita, H. (2023). Transactional Analysis and Solution-Focused Brief Therapy on Marital Satisfaction: Implications for Christian Couples' Counselling. *East African Journal of Traditions Culture and Religion*, 6(1), 99-117. <https://doi.org/10.37284/eajtcr.6.1.1514>
- Seddiqi, S., Makvand Hosseini, S., & Ghanbari Hashem Abad, B. A. (2016). The Effectiveness of Group Transactional Analysis Therapy on Improving Couples' Communication Patterns. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 17(3 (Sequential 65)), 36-44. https://journals.iau.ir/article_534024.html?lang=en
- Vos, J., & Van Rijn, B. (2021). The Evidence-Based Conceptual Model of Transactional Analysis: A Focused Review of the Research Literature. *Transactional Analysis Journal*, 51(2), 160-201. <https://doi.org/10.1080/03621537.2021.1904364>
- Vos, J., & Van Rijn, B. (2024). Brief transactional analysis psychotherapy for depression: The systematic development of a treatment manual. *Journal of Psychotherapy Integration*, 34(1), 1-10. <https://doi.org/10.1037/int0000328>
- Wood, J. T. (2020). *Interpersonal communication: Everyday encounters*. Cengage. https://books.google.com/books/about/Interpersonal_Communication.html?id=PDpoPgAACAAJ
- Zia Jahromi, B. (2023). The Effectiveness of Transactional Analysis Training on Communication Patterns and Marital Adjustment of Pre-Marital Couples in Isfahan. The First International Conference on Psychology, Social Sciences, Educational Sciences, and Philosophy, Tehran. <https://en.civilica.com/doc/1697732/>